

De Western

John Wayne

Al in 1903 verscheen de eerste film over het Wilde Westen, *The Great Train Robbery*. Westerns waren eenvoudig te maken want de verhaalschema's waren simpel en men kon de natuur als decor gebruiken. Na de stomme film kwam de geluidsfilm met de bekende patronen: schurk bedreigt meisje, ruzies in de wei en in de bar, held doodt schurk. Er waren zelfs zingende cowboys zoals Roy Rogers. Ook in de country- and western-muziek werd trouwens het cowboyleven verheerlijkt.

In de jaren veertig zocht men nieuwe onderwerpen in historische gebeurtenissen zoals het beroemde vuurgevecht van Wyatt Earp in Tombstone, maar het ging nog vooral om witte tegen zwarte hoeden. Bekende regisseurs waren John Ford en Howard Hawks; de bekendste acteur was John Wayne, die eigenlijk een veel mooiere naam had: Marion Michael Morrison.

Omdat de formule-westerns met hun standaardhelden niet bleven boeien, ging men meer aandacht besteden aan de psychologie. In de jaren vijftig werden de helden verscheurd door innerlijke conflicten, maar dat maakte de films niet populairder.

Tegelijk ontstond de concurrentie van de televisie, waar series het vertrouwde beeld van helden en schurken voortzetten. Omdat de hoofdpersoon de volgende week weer moest optreden, was er op de buis geen plaats voor karakterontwikkeling of een tragisch einde.

Door de televisie werd het Wilde Westen echter zo vertrouwd dat de mensen er niet meer voor naar de bioscoop gingen als het niet om een spektakel met heel beroemde sterren ging. Concurrentie kwam in de jaren zestig ook uit Italië, waar de spaghettiwestern was uitgevonden. Regisseurs als Sergio Leone maakten voor weinig geld films waarin iedereen vies en gemeen en ongeschoren was en waarin het gebrek aan sterren werd gecompenseerd door veel geweld. Om het succes van deze films te evenaren maakten de Amerikanen hun westerns toen ook gewelddadiger. Ondanks dit zogenaamde realisme leek de western omstreeks 1980 te verdwijnen.

Wild-Weststrips

De stripverhalen over het Wilde Westen namen de zwart-wit tegenstellingen van de oude films over. De bekendste held was de Lone Ranger, in Nederland 'de Onbekende Stille', die oorspronkelijk uit een radioprogramma kwam. Daarin deed hij met zijn hulpje Tonto

dappere daden onder de klanken van de Ouverture Wilhelm Tell. Verder waren er in navolging van de historische vechtersbaas Billy the Kid (een hulpkelner die crimineel werd) helden als Cheyenne Kid, Durango Kid, Kid Colt, Kid Montana, Kid Sloane, Outlaw Kid, twee Rawhide Kids, Two Gun Kid, Ringo Kid en Wyoming Kid. Omdat de stripverhalen voor een jeugdig publiek bedoeld waren, werden de verhalen nog simpeler gemaakt en de helden nog ridderlijker. Ze doodden hun tegenstanders niet, maar schoten de revolver uit hun hand of sloegen ze neer met de blote vuist. Humoristische strips zoals *Lucky Luke* brachten enige variatie, maar ze gebruikten het oude verhaalschema. In Europa werd de invloed van de spaghetti-western in de jaren zestig merkbaar in de strip *Blueberry*. De auteur Charlier schreef over de hoofdpersoon: 'Hij is smerig, lelijk en humeurig. Hij drinkt, rookt, gokt en vloekt ... Verder verschilt *Blueberry* van de klassieke held doordat hij geen

winnaar is maar een verliezer.'

In Amerika blijft men heldhaftige Wild-Weststrips maken, waarin de hoofdpersonen soms net als superhelden een masker dragen. In Europa wordt de trend van *Blueberry* voortgezet in stripverhalen als *Comanche* en *Durango*, waarin de helden genadeloos afrekenen met de boeven en zelfs ongewapende tegenstanders doodschieten. Nieuw zijn de rode vlekken en de stralen bloed die uit de wonden spuiten.

Winnen is belangrijk

De laatste jaren lijkt de westernfilm in de Verenigde Staten een opeleving te beleven. Met dure acteurs als Kevin Costner en Clint Eastwood blaast men het genre nieuw leven in. Producties zoals *Silverado* en *Dances With Wolves* hadden veel succes en in 1994 kwamen er zelfs twee films over Wyatt Earp uit. Waardoor blijft het Wilde Westen fascineren? De Amerikanen hebben niet zo'n lange nationale geschiedenis als de Europese landen. Omdat ze toch erg nationalistisch zijn, koesteren ze het Wilde Westen als een belangrijk deel van hun verleden en daarbij krijgt de western ongeveer de plaats van de historische roman.

Amerikanen verlangen terug naar een tijd waarin Amerika nog kon groeien, een tijd waarin je in vrijheid kon leven, niet gehinderd door de staat. Waarin je met moed en volharding kon bereiken wat je wilde. Winnen is in Amerika belangrijk, in zaken, in de sport, in de politiek. En de man met de witte hoed wint altijd.

Uit: Reflector 4, december 1995

